

HNB

Trg hrvatskih velikana 3, HR-10000 Zagreb · T. +385 1 4564 555 · F. +385 1 4610 551

www.hnb.hr

15. prosinca 2022.

Obrazloženje za podizanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala za Republiku Hrvatsku na 1,0 posto

Hrvatska narodna banka donijela je odluku o povećanju stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala s trenutačno najavljenih 0,5% na 1%, s početkom primjene 31. prosinca 2023. S obzirom na nastavak uzlazne faze financijskog ciklusa i s njim povezani rast cikličkih sistemskih rizika, odluka je donesena u skladu s [najavom](#) iz prethodnog ciklusa procjene razvoja cikličkih rizika s kraja kolovoza, kako bi se pravodobnim izdvajanjem dodatnoga kapitala ojačala otpornost banaka u slučaju materijalizacije nepovoljnih ekonomskih i financijskih scenarija. Budući da se pogoršanje gospodarskih izgleda nije počelo odražavati na profitabilnost ni na kapitaliziranost kreditnih institucija, koje na razini cijelog sustava održavaju znatne viškove kapitala, povećani kapitalni zahtjevi ne bi trebali nepovoljno utjecati na trošak i dostupnost bankovnoga kreditiranja.

Na razvoj cikličkih sistemskih rizika u prvih devet mjeseci 2022. najviše su utjecali ubrzanje rasta cijena stambenih nekretnina i bankovno kreditiranje. Cijene stambenih nekretnina nastavile su snažno rasti, te su u drugom tromjesečju 2022., slično kao i u prethodnom, bile za 13,6% više nego u istom razoblju 2021., što je njihov najveći porast još od izbijanja svjetske financijske krize. Istodobno je aktivnost na tržištu ostala stabilna, uz blagi porast broja kupoprodajnih transakcija na godišnjoj razini. Ukupni krediti privatnom nefinancijskom sektoru znatno su porasli, najvećim dijelom kao posljedica snažnog ubrzanja kreditiranja poduzeća, potaknutog ostvarenim, ali i očekivanim budućim rastom troškova poslovanja zbog povećanja cijena energenata i sirovina (godišnja stopa rasta ukupnih kredita u rujnu je iznosila 11,2%, a kredita poduzećima 21,9%). Kreditiranje stanovništva nastavilo je stabilno rasti, pri čemu se najveći dio porasta odnosi na stambene kredite, koji su na kraju rujna 2022. na godišnjoj razini bili veći za 9,4%. Opisana kretanja dovela su pokazatelje cikličkoga sistemskog rizika do razina koje indiciraju potrebu za dodatnim povećanjem protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala (Tablica 1., slike 1.b. i 2.b.). Snažan rast kredita privatnom sektoru utjecao je na nastavak postupnog zatvaranja kreditnog jaza (Slika 1.a.), dok se kompozitni indikator cikličkih rizika dodatno udaljio od svoje medijalne vrijednosti, pod utjecajem i spomenutoga snažnog porasta cijena stambenih nekretnina u uvjetima još uvijek iznimno povoljnih uvjeta financiranja (Slika 2.a.).

Veći zaštitni slojevi povećat će i prostor za djelovanje HNB-a s ciljem podupiranja poslovanja i kreditne aktivnosti banaka u slučaju materijalizacije sistemskih rizika, na što pozivaju i Europska središnja banka i Europski odbor za sistemske rizike¹. Ako to ocijeni potrebnim, u slučaju znatnog pogoršanja ekonomskih i financijskih uvjeta, HNB može trenutačno otpustiti protuciklički zaštitni sloj (u cijelosti ili djelomično) ili odustati od njegova najavljenog povećanja.

Informacije u skladu s člancima 119. i 123. Zakona o kreditnim institucijama objavljene su u nastavku.

¹ [Izjava](#) Upravljačkog odbora Europske središnje banke od 2. studenoga 2022. o makrobonitetnim politikama i Upozorenje Europskog odbora za sistemske rizike od 22. rujna 2022. o ranjivostima financijskog sustava Europske unije ([ESRB/2022/7](#))

Tablica 1. Pokazatelji cikličkoga sistemskog rizika i povezane referentne stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala

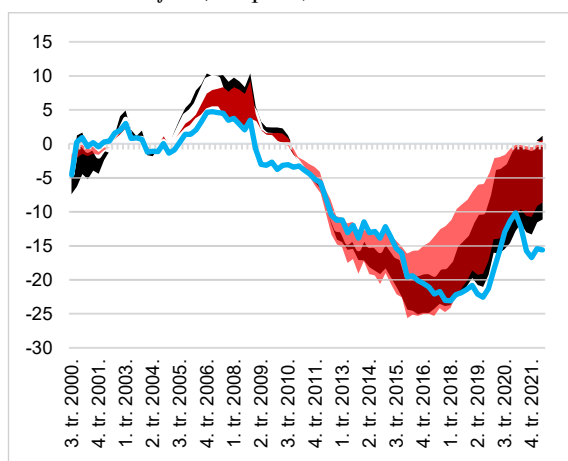
Pokazatelj	Vrijednost omjera/indikatora	Kreditni jaz (odstupanje od dugoročnog trenda)	Referentna stopa ZS (pck)
Standardizirani (bazelski) omjer kredita i BDP-a	68,8%	-15,6 p. b.	0%
Specifični omjer kredita i BDP-a (apsolutni jaz)	51,5% (uža definicija kredita) i	-8,6 p. b. do 0,6 p. b.	0% do 0,48%
Specifični omjer kredita i BDP-a (relativni jaz)	68,9% (šira definicija kredita)	-11,1% do 1,2%	0% do 0,40%
Kompozitni indikator	0,19 (65. percentil distribucije)	/	1,0% do 1,32%

Napomena: Vrijednosti specifičnog omjera razlikuju se ovisno o definiciji kredita (51,5% za užu i 68,9% za širu definiciju kredita). Razlike u vrijednosti jaza proizlaze iz različitih definicija jaza (apsolutni se računa kao razlika, a relativni kao omjer ovih varijabla: omjera kredita i BDP-a te njegova trenda) i ocijenjenih vrijednosti statističkih trendova.

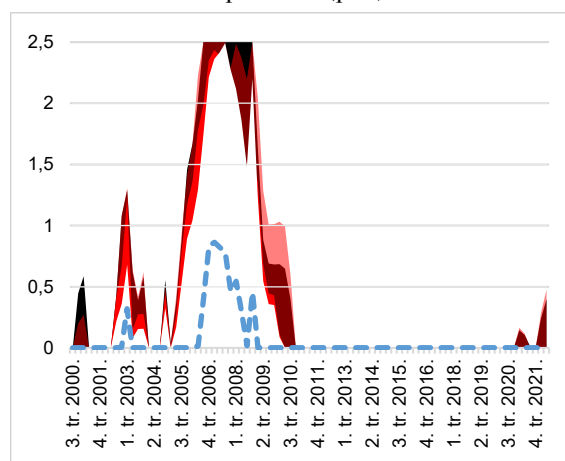
Izvor: HNB

Slika 1. Raspon pokazatelja kreditnog jaza i pripadajućih referentnih stopa ZS-a (pck)

1.a. Kreditni jaz (% i p. b.)

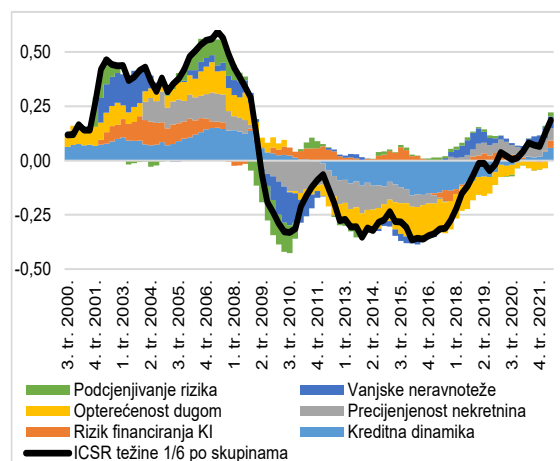
1.b. Referentne stope ZS-a (pck)

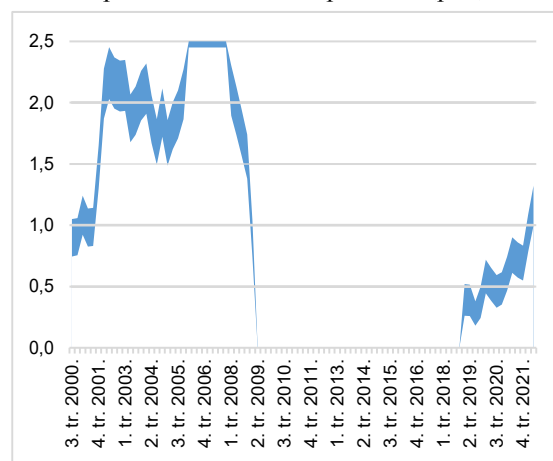
Napomena: Lijevo su prikazani bazelski jaz (plava krivulja) i raspon vrijednosti 12 kreditnih jazova koji za Republiku Hrvatsku bolje ispunjavaju signalnu funkciju u odnosu na bazelski jaz. Crveno osjenčana područja označuju raspon apsolutnih jazova, a crno osjenčano odnosi se na relativne jazove. Desno je prikazan raspon visine stopa ZS-a (pck) kalibriran na temelju jazova s lijevog panela. Plava iscrtkana krivulja odnosi se na kalibraciju na temelju bazelskog jaza s lijevog panela. Podrobniji podaci o metodologiji primijenjenoj u procjeni kreditnih jazova prikazani su u [Okviru 2](#). Unaprjeđenje metodologije utvrđivanja i kalibracije protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala u Republici Hrvatskoj, Makroprudencijalna dijagnostika br. 16.

Slika 2. Kompozitni indikator cikličkoga sistemskog rizika (ICSR) i pripadajući raspon referentnih stopa ZS-a (pck)

2.a. Sastav i dinamika ICSR-a

2.b. Raspon kalibriranih stopa ZS-a (pck)

Napomena: Kratica KI odnosi se na kreditne institucije. Donja granica za kalibraciju stope ZS-a (pck) odabrana je tako da stopa postane pozitivna prije nego što pokazatelji uključeni u izračun ICSR-a (Slika 2.a.) dosegnu medijalnu razinu, dok je gornja granica određena najvišim percentilima distribucije ICSR-a.

Izvor: HNB